

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

סג.

הוא כל חד וחד ופרט באנפיה נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דליכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשינן כוליה זהדי הדדי דליהו כעין הפרט שלמנה לרבות בעלי חיים שאין נצילתן מטמאה כדאמר לקמן [סד:] דתני דבי חזקיה שדי שור הנולד לתמלא אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדריש: א"ר. דכעין הפרט צלל דלדין הוא דמיימי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנבלמו מטמאה ומדכתב פרטי יתירי תנס ענין לרבות שאר בעלי חיים: קדוש צבורה. כעין שור ושה הוא דמתרבי מעטין הפרט דחמור לדמי ליה צמלת דלדין בעלי חיים ובצורה ונבלמו מטמאה אצל צדי ואיל דלא דמי ליה אלא צמתי לא להכי כתב שור דאם אינו ענין לו תנאו ענין לשאינו קדוש בצורה לדמי מיהת צמתי לפרטא צ"ח ונבלמו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג א"ר לכתוב רחמנא שור וחמור שה גמא לי לאתויי עופות: ואימא טהורין. דלמי לפרטא קצת דיש טומאה צמלתם קצת לטמא צבית הצליעה: אצל עופות טמאים לא. דלית זהו טומאה כדליתא צמולין (ד' ק:) יכול תהא נבלת עוף טמא מטמא צבדים אצית הצליעה ת"ל(ג) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה זה מני שאיסורו משום צל תאכל נבלה וטרפה יא' זה שאין איסורו משום צל תאכל נבלה וטרפה אלא משום צל תאכל טמא: פרי מפרי. ולד מולד וגפן ומתקן למעוטי מים ומלח וכמיהוין ופטירות: גידולי קרקע. למעוטי דגים: מדני כפי. צראש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה צפק הזהב (צ"מ ט) לענין שבעה שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: ואי ס"ד האי על כל דבר פשע. דאתא לענין כפל למדרשה בכלל ופרט אחא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי צקרא קמא ולדרוש כל חד באפי נפשיה דקראמרת דהא צקרא קמא לאי האזי כלל ולענין כפל [לא] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתבי זה כלל ופרט לענין שבעה הוא דאתא כדכתבי צמריה) ונקרא בעל הבית וגו': שלמה. יש לה סימנים כדאמרין באלו מציאות (צ"מ דף טו.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': למעוטי דבר שאינו מסויים. שאין לבעלים סימן בו שפטור מנכסל:

רעהו אמר רחמנא. ולא הקדש תימה לר"י ומאי אילטרין רעהו למעוטי הקדש מכפל טעונת טענת גנב הא ליכא שבעה צהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושבעה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לו צפקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגזב מצית האיש ולא מצית הקדש וי"ל

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דהתם נמי לא מצית קדשיה דגבי הקדש נמי שייך לשון איש ולא משום דכתבי (שמות טו) ה' איש מלממה אלא משום דככל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה בצקריס (שס טו) אלא התם ה"פ מצית איש דשייך ציה רעהו דכתבי ולא מצית הקדש ולא דגבי גנב (אילטרין למנקט האי לישנא למידרש ולא מצית הגנב נקט ליה נמי לענין הקדש): דהא ב' חד וחד דרשינן ב"א ופרט באפי נפשיה. וא"ת והא

לקמן גבי ומתא הכסף דרשינן כוליה פרטי צחמת וצפק קמא דקדושינן (ד' י. וס) גבי פנקא וי"ל כיון דכתבי על כל פרטא דכתבי על שור על חמור על זה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשמוק מכולהו פרטי ולכתבי שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אחי כל מיני צין בעלי חיים צין אינם צ"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהו צ"ח לא גריעי והשתא צמחיה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנבלמו מטמאה כו' הו"מ למפקד קושיא אחרימי לפי מה שסובר דאמרין מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשמוק מכל שאר פרטי אלא הא דליפא ליה למיפק שנקשה דאפי' מה שאמרו אין אמת: ד"א מטמא נבא'תו. דממעט להו צמרת כהנים וצנחנים צפ' מטמא (העוף) (ד' טט):

למה י. למהדר למכתב כלל אחרונה אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השתא

(כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דהא כלל ושבעה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי תימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאילטרין כדדרשינן בשבעות (דף לו: וס ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזהב (צ"מ דף טו: וס ד"ה ט) לענין שבעה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עצדים ושטרות וכפל ושבעה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להנך

פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים שבעה אלא ע"כ אם תמעט מכפל ג"כ משבעה תמעט ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבעה לן דהני קראי קיימי אכפל ושבעה וי"ל כסף או כלים אילטרין (לכדדרשינן בשבעות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה צפ' הזהב (שס) הכללי ופרטי וכללי אינו לא נאמר קאמר לצומר אינו לא נאמר על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושבעה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבעה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הו' צין לענין שבעה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דצבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (נשי) א"ר ב"ר רביא. אע"ג דצברייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בצמרא נקט בענין זה: א"ר למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי דמוכח לקמן צפ' צמרא (ד' ק:) דלמאן דלריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: וחד למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחוקא דקרקעות הכא קוין דכתבי כל ריבויא צעי לכל חד ממעט צפ' נפשיה:

דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לבעלים סימן בו סימן מה לי פ"ש צו סימן מה לי אין צו סימן ומפרש ריבויא כיון ההיא דתנן בשבעות הדיינין (שבעות ד' מב: וס ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שנמדה שצמסקל ושבמנין לאפוקי צית מלא מסרתי לך וכיס מלא והלה אומר מה שהנחת אתה נוטל אצל זה אומר עד החלון וזה אומר עד הזיו חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דצקרא הזהב (צ"מ ד' מה) מה נעל דבר מסויים כו' לאפוקי חצי רימון וחצי אגוז דלא וכן אמרין לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמנא ממנא דאמר שדי חמור צין המנא ממנא דבר שאינו מסויים היינו חצי רימון וחצי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שנמדה ושבמנין דאמרין גבי חייב שבעה תיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש פסיקס * דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא הוה ס"ד למעוטי דאילטרין קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טעונת טענת גנב מכפל בגנב עצמו מהיכא אחי אלא למעוטי גרס וחק על פי שנמעט מגנבו ולא צפיקס הראשון אף למעט גבך בצפוק האחרון עד שמעט הכתוב בהדיא דהא קרקעות עצדים ושטרות אילטרין למעוטי ולא יפסיקס מהדדי: והעדים

1. ונתתה הפסק בכל אשר תאמר נפשך בבקר ובצאן וביין ובשקר ובכל אשר תשאליך נפשך ואבלת שם לפני יי אלהיך ושמחת אתה ודברים יד בו בתינוך: 2. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית דאיש אם יקרא הגנב ישלם שנתו ככ ו שקנים:

רבינו חננאל

ושקלינן ומרינן, ומריבין עופות טהורות דאית בהו טומאה ... טמאה בבית הבליעה, משום דהא קרא (יתב) יתייא, אלא עופות טמאין דלית לנבילותן טמא... מנין שזה הדין נוהג בהן, ופיקוקן, כלל הוא שדין אותו בכלל ופרט, אבל כגון על כל דבר פושע ורבויה הוא, ואפילו עופות טמאין, וכל היכא דכתיב כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר (דכ"ח) כל [דר]שינן ליה בכלל ופרט, ודברים פשוטים הן, שלקח למעוטי דבר שאינו מסויים בטען [...].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבר רבוי לאפוקי חצי רימון. ע"י שנת דף כ"ג ע"ב תוס' ד"ה אמאי: בא"ד דרביי לכתוב לאתויי דבר שאינו מסויים. עין צה"א"ש פ"ק דקדושינן ס"י ב':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, וכן מעטין כמיהוין ופטירות ומים ומלח דלמי פרי מפרי (דע"ל ד: עגל טולד מלמנו וכן שה, וענינם מהלכות שורשינן ההלכות (שורבין) (ב:) וגידולי קרקע. שטולן מיוזין וגידולין מן הקרקע (שס) למעוטי דגים שאין נקפין ככסף מעשר (וע"ל ד:). דכתבי כי יתן איש אל רעהו, כסף או כלים לשמר וגו', פרשט שומר תנס היא, דמנא צהשאל (צ"מ ד') פרשה ראשונה בשומר תנס ושניה בשומר שטר ושלישית בשאל, וגי' שומר תנס אף לו עליו אלא שבעה דכתבי ונקרא בעל בית מלא האלהים אם לא שלם (ש"ב שבת טו.)